

HORVÁTH DEZSŐ

A literátus Tóth Károlyról, barátsággal

Ha jól számolom, ezer okom biztosan van, hogy barátsággal szóljak az alkotmányjogász Tóth Károlyról. Most készül átlépni a hetvenediket, tíz éve van még tehát a hetvenkedésre. *Ha én még egyszer hetven lehetnék!* – szoktam ilyenkor mondani, erősen hangsúlyozva, hogy most készülök kilépni a hetvenesek bűvös köréből. Ahány kilépő, legalább annyi belépő! Legyen ez az első nyomaték, a másik 999-et töredékében se tudom fölsorolni. Egynehány kóstoló mondatra talán futja.

A következő viszont a *barátság* szava. Régtől fogva közszereplője volt ő már Szegednek, amikor személyesen megismerhettem. *Gyüttmönt* ő is Szegeden, akárcsak én, de ez kicsi falat ahhoz, hogy barátság kanyarodjon belőle. Azt hiszem, főtitkára volt már az egyetemnek, Csákány Béla rektorsága alatt, amikor egymás mellé sodródtunk. Hetenként darvadozó kisdud társaságunk éppen kikopott a Somogyi-könyvtárból, helyet keresvén, Béla kínálta föl szombatonkénti találkozóinkra a szobáját. Ott futhattunk össze igazán.

Örök rejtélyként állt elém a nagy kérdés: a virtigli matematikus, és a virtigli jogász hogyan árulhat úgy-ahogy egy gyékényen? Más rugói is vannak ennek a kölcsönös együttforgásnak, nem biztos, hogy ami bölcsész-ésszel eszembe villan, az egyedül üdvözítő igazság lenne, de mindenki olyan kalappal köszön, amilyen van neki. *Szalay József* nevét őrzi úgy a szegedi hagyomány, hogy ő volt a város *literátus főkapitánya*. Ha én most mindkettejük örök jelzőjeként teszem tudományuk elé a *literátus* szócskát, talán nem tévedek akkorát, hogy egy visszarévedező írásba helyet ne kaphatna. Lennie kellett olyan magyartanárnak, aki a versek szeretetét, és könnyen tanulását beléjük olthatta. Még nem rendeztük meg ugratásként se páros versenyüket, ki tud kapásból idézni veretes költeményeket, és ki győzné le a másikat abban, hogy a végesincsen hosszúságúakat is végig fújja, de azt hiszem, ennek a vetélkedőnek is várhatnánk a végét akár hetek múlva is. A *literátus* matematikus és a *literátus* alkotmányjogász.

Magára szól, ki szót emel, mondja jó Arany Jánosunk, hadd ritkítsam a maradékot tovább még. Harmincnegyedik évadját kezdi ősszel a zsombói tanyai Wesselényi Népfőiskola. Jogászok közül is sokan vannak a kétszázhoz közelítő kikalapált fejű tudósok között, Karcsi maradt legtovább velünk. Minden évben tiltakozik ugyan, másokat ajánlva maga helyett, de mi eleitől fogva ragaszkodunk rigolyáinkhoz: mindenkiről annyi bőrt húzunk le, amennyit csak lehet. Élmeny az is, amikor látjuk az ismételt találkozó örömét a hallgatóink arcán,

és élmény az is, ahogyan ő sorba szedi a szóba jöhető alkotmányjogi formaságokat. Bár kimondtuk azt is a legelején még, a mindennapi politizálástól távol tartjuk magunkat, ahogy minden mástól is, ami megoszthatná társaságunkat, az ő szereplése seregestől adná az alkalmat vállalt teóriánk megsértésére, de okos vonalvezetésével sikerült elkerülnünk ezt a csapdát. Vannak ugyan, sokan vannak, akik hittel vallják, minden magyar állampolgárnak joga és kötelessége elmondania véleményét, mi leginkább azzal az érveléssel hárítjuk őket, nem kockáztathatjuk, hogy a sötét esti foglalkozások egymás szemét kikaparva érnének véget.

Karcsi, ne lázadozz, vannak még tartalékaink!

És még valami, ami miatt, ha két kalapom lenne, mindkettőt megemelném előtte. Időtlen idők óta hajtogatom, állítson minden falu és város szobrot a *tanító embernek*. A futóhomok, sívó homok, sőt fosó homok földje az ő közreműködésük nélkül nem lett volna alkalmas rá, hogy ilyen színvonalon tartsa el a rajta és belőle élőket. Azt hiszem, a Széchenyi által megálmodott *kiművelt emberfők* igényét a mi nemzedékünknek is kötelező támogatnia. Akár a legelmaradottabbnak hirdetett tanyai körből indulva is. Azért is érdemes lenne, szólt tovább az érvelésünk, hogy a pedagógusnapok kiüresedő formaságai mellé belátható korból hozhassunk példaképeket. Istenem, de sok ígéretet kaptam, hogy itt is, ott is ez lesz a következő lépés, tudtommal egyes-egyedül *Cserépfalu* jutott el a megvalósítás boldog állapotáig. Ki lett volna más annak is a legfőbb mozgatója, ha nem Tóth Karcsi? Zsombórról Cserépfaluig vitt el az áthallás, és az ottani baráti társaság adogatta össze forintjait a *Tanító ember* szobrához, jó szívvel vetem szemére ezt a hősi cselekedetet is.

Derék Tóth Károly, Isten éltesen jó sokáig! Legyen erőd megtenni mindazt, amit csak te tehetsz meg, és erősítsed azokat, akik erősítésre szorulnak. És barátságunk is maradjon még évtizedeken át is. A „szombatozókkal” és a népfőiskolásokkal együtt. Az otthoniakkal és az itthoniakkal.

Szeretném olyan szózáttal zárni soraimat, amelyet egyikőtök se szokott mindennap idézgetni: *Élte édességét kétszeresen issza, Ki gyönyörködve néz az elmúltra vissza.*

Ámen.